

sági köre évről évre gyarapszik. Ezen a szimpóziumon negyvennyolcan voltak jelen. Református részről a következő biblikusok vettek részt a rendezvényen: Geréb Zsolt, Adorjáni Zoltán, Kállay Dezső, Lészai Lehel, Bekő István és Balogh Csaba.

Adorjáni Zoltán

Doktori címet szerzett Deák Angéla-Vilma

Deák Angéla-Vilma 2014. június 30-án védte meg doktori tézisént a Babeş–Bolyai Tudományegyetem (BBTE) Református Tanárképző Karán.

A dr. Molnár János professzor (BBTE, Református Tanárképző Kar) témavezetői irányításával készült dolgozatot dr. Orbán Gyöngyike Enikő professzor (BBTE, Bölcsészkar, Magyar Irodalomtudományi Tanszék), dr. Hézsér Gábor professzor (Universität Bielefeld, Németország) és dr. Adorjáni Zoltán előadótanár (Protestáns Teológiai Intézet, Kolozsvár) értékelték ki dr. Buzogány Dezső professzor (BBTE, Református Tanárképző Kar) elnökelete alatt.

A továbbiakban a doktori dolgozat kiértékeléseiből közlünk szemelvényeket, ezt pedig a disszertáció összefoglalásának szerkesztett szövege követi.

Részletek a dolgozat kiértékeléseiből

A dolgozat egésze azt igazolja, hogy a jelölt jártas a választott témában, s mint aki jól ismeri a német nyelvet, érzékeli a leírások szemantikai háttérét, a kifejezések és irodalmi toposzok árnyaltságát és nem utolsósorban a képek, szimbólumok teológiai mélységét. Nagy terjedelmű doktori tézisént tudományos pontossággal és kellő teológiai jártasság birtokában készítette el, és ez minden szempontból megfelel a doktori dolgozat tudományos követelményeinek. Kiváltképpen kell méltányolnunk azt, hogy ez az igényes és merész tézis olyan eredménynek tekinthető a magyar teológiai szakirodalomban, amely a teológia és az irodalom interdiszciplináris kapcsolatának eredményeivel foglalkozik, és pedig a német Walter Jens munkásságának elemzése kapcsán.

Dr. Molnár János
témavezető egyetemi tanár

Deák Angéla dolgozatának jelentőségét – több más eredménye mellett – a szöveg vége felé, a 282. oldalon megfogalmazott, nyitva hagyott kérdése jelzi számomra: „Hogyan kell a teológiának (és az egyháznak) értelmeznie magát az irodalom fényében? Milyen szerepet játszik általában a vallás és különösképpen

a teológia a világunkat érintő mélyreható és hosszan ható változások feldolgozásában?” Nem kétséges ugyanis, hogy a *Walter Jens munkássága mint a teológia és irodalom keresztmetszete* című doktori értekezés, amelynek a *Bevezetés*ben megfogalmazott hipotézise szerint, hogy tudniillik „egyre jobban szekularizálódó világunkban Isten mégiscsak kitörölhetetlenül benne áll a kulturális emlékezetben, a vallásos irodalom az Isten-keresés reneszánszát éli, ugyanakkor az esztétika és a teológia feszültségében új szempontú megközelítési eljárásokra van szükség”, a dolgozat egészének kérdésfelvetése magában hordozza a hosszú ideje problematikussá vált kultúra helyzetére vonatkozó látélet igényét. Azét a kultúráét, amelyben – ahogyan azt a dolgozat egészében megfogalmazott diagnózis állítja – mind a teológia, mind az irodalom szerepszűkülésének lehetünk tanúi. [...] A szerepszűkülés diagnosztizálása Deák Angélnál nem vezet kultúrpeszimizmushoz, ehelyett, ha jól látom, a tárgyilagos helyzetfelmérés és a megoldáskeresés feladatát vállalja magára.

Különösen olvasmányossá és érdekesítővé teszi a dolgozatot annak kérdező jellege. A dolgozatíró gondosan vigyáz arra, hogy a téma felvezetésének fontosabb állomásain kérdések formájában tegye láthatóvá az utat, amelyet bejárni szándékozik. Hasonlóképpen termékenynek bizonyul az összehasonlító szempont érvényesítése (pl. a 3. és a 4. fejezetben), a gyakori komparatív vizsgálódás ugyanis éles megvilágításba helyezi a dolgozat tárgyát. [...]

Deák Angéla dolgozatának megkérdőjelezhetetlen érdeme, hogy Walter Jens sokrétű életművét a maga eleven aktualitásában, gondolatébresztő mivoltában mutatja be.

Dr. Orbán Gyöngyike Enikő
egyetemi tanár

A témaválasztás aktualitása véleményem szerint örök. A teológia és az irodalom is a létezés értelmét és az egzisztenciális „hogyan”-t, a transzcendens és az immanens kapcsolatának kifejezhetőségét keresi. Ebből egymásra utaló kölcsönkapcsolat adódik: az irodalom inkább a kérdések megfogalmazhatóságára, a teológiai válaszok kutatására törekszik. A dolgozat mindkettő lehetőleg kiegyensúlyozott megragadására törekszik.

A dolgozat stílusa szabatos, irodalmi igényű, jól érthető, fogalomhasználata szakszerű. Az idegen kifejezések használata mértékletes és adekvát. A saját fordítású szövegrészek irodalmi igényeket is kielégítenek. [...]

A magyar teológiai irodalom hiánypótló, aktuális, kiváló szakmunkával gazdagodott, s ezért a szerzőt elismerés és köszönet illeti. Ahhoz, hogy a Kárpát-medencei teológia egyrészt felzárkózzék az európaihoz, másrészt interdiszciplináris jelentőségét és kvalitását bizonyítsa, ilyen hozzájárulások szükségesek.

Dr. Hézszer Gábor,
Universität Bielefeld, Németország

Deák Angéla-Vilma doktorjelölt *Walter Jens munkássága mint a teológia és irodalom keresztmetszete* című doktori dolgozata témájánál és interdiszciplináris jellegénél fogva is nagy ívű és terjedelmes munka (a függelékekkel és a felhasznált irodalom jegyzékével együtt 343 oldal), amely mindenekelőtt arról tanúskodik, hogy a disszertáció szerzője hűséges maradt kettős szakképzettségéhez. Tudniillik a Babeş–Bolyai Tudományegyetem Református Tanárképző Karán és ugyanakkor a Német Tanszéken szerzett licenciátusi oklevelet. Ennek a kettős hűségnek különösképpen kell örülnünk manapság, amikor a tudományok gyors fejlődése következtében nemcsak azt tapasztalhatjuk, hogy bizony, még fokozottabban igaz az antik mondás: *ars longua, vita brevis*, hanem azt is, hogy belénkényszeredünk a szakbarbárság keskeny és szűkhorizontú szurdokaiba, ahol látásmódunk ugyan valós és helyénvaló lehet, de ez csupán töredéke a teljesebb valóságnak. [...]

A doktorjelöltnek terjedelmes kutatási anyaggal kellett megbirkóznia, s a téma jellegénél fogva egyaránt kellett bizonyítania a teológiában és az irodalomban való jártasságát. Olyan témát dolgozott fel, amely rengeteg új kérdést vet fel, és amely továbbgondolásra serkent. [...] Témaválasztásának egyebek mellett azért is örülhetünk, mert olyan teológiai vonatkozású német irodalmat dolgoz fel, illetve ismertet a teológusok és az irodalmárok szélesebb köre számára – elsősorban nekik ajánlja kutatásának anyagát –, amely egyre mellőzöttebbé válik amiatt, hogy az oktatott idegen nyelvek között túlságosan teret veszített a német. A témához kapcsolódó és általa feldolgozott irodalom pedig jelentős mennyiségű, amint ezt a dolgozat végéhez csatolt, 29 oldalas irodalomjegyzék is tükrözi.

**Dr. Adorjáni Zoltán,
Protestáns Teológiai Intézet, Kolozsvár**

Deák Angéla:

Walter Jens munkássága mint a teológia és irodalom keresztmetszete.

Összefoglalás

Ez a doktori dolgozat a teológia és az irodalomtudomány kapcsolatának alakulását és aktuális helyzetképét mutatja be, kiemeli a teológia és az irodalom kölcsönös kihívásainak, illetve gyümölcsöző interakciójának meglétét, szükségességét, és egy olyan értelmezési módszer ismertet, amely nagymértékben kitágítja a teológiai horizontot. Walter Jens munkásságának elemzésével betekintést nyújt a kérdéskör gyakorlati mélyébe és felvázolja azokat a teológiai kérdéseket, amelyeket az ő illusztris életműve provokál.

Míg a teológia felfele tekintve és a transzcendens felé mutatva keresi a létezés értelmét, az egzisztenciális „hogyan”-t, addig az irodalom vízszintes síkon foglalkozik az emberi élet egzisztenciális kérdéseivel. Az egységes világlátás, a világ és én-értelmezés lehetőségét két irány, a transzcendens és immanens ki-